

Alkotmánybíróság
1535 Budapest, Pf. 773.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: <u>IV/1766-4/2015</u>	
Érkezett: <u>2015 JÚL 30.</u>	
Példány: <u>1</u>	Kérelőiroda:
Melléklet: <u>db</u>	<u>1</u>

Ügyszám: IV/1766/2015.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [REDACTED] a
IV/1766/2015. sz. ügyben nyilvántartásba vett alkotmányjogi panasz indítványomat az
érintettségem vonatkozásában

kiegészítem

az alábbiak szerint.

Az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, melynek során a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja a befogadhatóság törvényben előírt tartalmi feltételeit, így a 26–27. § szerinti érintettséget is.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az érintettség akkor állapítható meg, ha a támadott jogszabályi rendelkezés folytán az indítványozó alapjoga sérült közvetlenül. Eszerint nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozó alapjogát csak közvetetten vagy potenciálisan érinti, a jogsérelem nem következett be, hipotetikus vagy bírói aktus alapján érvényesül. Az érintettség feltételei konjunktívak, vagyis a közvetlen, személyes és aktuális érintettségnek együttesen kell érvényesülnie annak érdekében, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti indítvány érdemben elbírálható legyen.

Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben nem került alkalmazásra, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette (vagyis a jogsérelem nem következett be, nem aktuális). Így az Alkotmánybíróság visszautasította az indítványt, ha a támadott jogszabályi rendelkezés olyan jogosultságot vagy kötelezettséget szabályoz, amelynek jövőbeni alkalmazása merül csak fel az indítványozóval szemben, így a jogsérelem is csak a jövőben következhet be (hipotetikus jogsérelem). Kivételt jelent ez alól, ha – bár a jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekményekre még nem került sor – a „jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett, amelyből egyértelműen következik, hogy a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik”. {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [66]}

A fentiek kapcsán két gondolatmenetet tárok a tisztelt Alkotmánybíróság elé, kérve mindkettő alapos megfontolását:

- elsődlegesen azt, hogy noha az Mpt. 83. § támadott (1a) bekezdésének alkalmazására még nem került sor velem szemben, pusztán hatályosulása következtében máris bekövetkeztek, azaz aktuálisak az általam állított jogsérelmek;

- másodlagosan azt, hogy amennyiben az elsődleges állítással a tisztelt Alkotmánybíróság nem értene egyet, akkor is indokolt a csak a jövőben bekövetkező jogsérelmekre alapozott indítvány befogadhatóságát megengedő kivételek halmazát kibővíteni, és érintettnek kell tekinteni a magánszemélyt, ha a támadott rendelkezésből kényszerítően következő helyzetből ugyan nem következik kényszerítően a jogsérelem, de annak esetleges bekövetkezését az indítványozó sem elhárítani nem tudja a jogalkotó szándékának akár legteljesebb mértékben megfelelő magatartásával, sem jogorvoslattal nem élhet a jogsérelem bekövetkezésekor.

1. Az általam állított jogsérelmek aktuálisak

a) A jogbiztonság sérelmét illetően

Valamely norma megszövegezése lehet oly kevésbé világos, hogy emiatt a jogszabály eleve értelmezhetetlenné válik, és ez alkalmazását kiszámíthatatlanná, a norma címzettjei számára előreláthatatlanná teszi, ami felveti a jogbiztonság sérelmét – ezt a 3200/2013. (X. 31.) AB határozat is megállapította (Indokolás [10] bekezdésének utolsó mondata). Nyilvánvaló, hogy az előreláthatatlanság a jövőbeli alkalmazáshoz kapcsolódó jelen idejű fogalom, vagyis aktuális a jogbiztonság sérelme, ha egy rendelkezésről első alkalmazása előtt nem tudható, mely értelmezése felel meg a jogalkotó szándékának. Ez az aktuális sérelem orvosolható a támadott rendelkezés megsemmisítésével (és – ami már nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik – a megsemmisítést alátámasztó indokolásban foglaltakat figyelembe vevő új normaszöveg megalkotásával).

b) Az emberi méltósághoz való jog sérelmét illetően

Az emberi elme képes átfogni a jövő fogalmát, és a jövő bizonyos vagy bizonytalan eseményeihez kapcsolódva a jelenben gondolatokat, érzelmeket generálni. Az emberi méltósághoz való jog aktuális sérelmét jelenti, ha egy pénztárg tag aktuálisan tudatában van az önrendelkezésének szabadságát korlátozó rendelkezésnek, még akkor is, ha a rendelkezés alkalmazása csak a jövőben esedékes, és a rendelkezésben foglalt feltétel teljesülése bizonytalan. A támadott jogszabályi rendelkezésből kényszerítően következő jövőbeli ellenőrzés ténye önmagában alkalmas az emberi méltósághoz való jog aktuális sérelmének kiváltására, és ezért a lehető leghamarabb vizsgálendő, hogy szükséges és arányos-e akár az emberi méltóságot, akár a többi, álláspontom szerint a jelenben vagy a jövőben sérülő alapjogot illetően a korlátozás.

c) Az egyesülés szabadságához való jog sérelmét illetően

A magánnyugdíjpénztár, melynek tagja vagyok, máris arra kényszerült, hogy a támadott rendelkezéshez idomulva megváltoztassa szervezeti és működési szabályzatát. Nem várhatott ezzel 2015. szeptember 30-áig, és különösen nem addig, amíg valamely ellenőrzés a megszűnést kiváltó feltétel teljesülését állapítja meg, hiszen ezzel súlyosan kockáztatta volna saját fennmaradásának esélyeit. A jogsérelem aktuális, ugyanis már ma is olyan rendelkezéseket tartalmaz a pénztáram szervezeti és működési szabályzata, amelyeket az Mpt. 83. § (1a) bekezdésének megszületése előtt nem támogattam volna, és amelyek létezését kizárólag a támadott, véleményem szerint szükségtelen és aránytalan törvényi rendelkezésnek való

megfelelés kényszere miatt vagyok hajlandó elfogadni addig, ameddig a törvényi rendelkezés megsemmisítésére sor nem kerül.

d) A tulajdonhoz, a javak békés élvezetéhez való jogot illetően

Két tekintetben is aktuális jogsérelemről tudok beszámolni. Egyrészt már arra kényszerültem, hogy tagdíjat fizessek pénztáramnak, noha ennek szükségességét nem láttam és nem látom be, és a pénztár működésének biztonságát szükség esetén szívesebben mozdítanám elő működési célú adomány – vagy akár törvény által előírt számlavezetési díj – fizetésével, mint az ilyen célra rendkívül korlátozott mértékben hasznosuló tagdíj befizetésével. Másrészt – mivel az emberi méltósággal összefüggésben kifejtettek értelmében a jövő kedvezőtlen alakulásának lehetősége aktuálisan gondolatokat és érzelmeket ébreszt bennem – már most megzavarja a támadott rendelkezés a javaim – jelen esetben a tulajdonomat képező pénztártagi követelés – békés élvezetét. Aktuális jogsérelem megszűnne, a javak békés élvezete helyreállna, amint a támadott rendelkezés megsemmisítésére sor kerülne.

e) A diszkriminációt illetően

Mivel az a)–d) pontokban fent felsorolt jogsérelmek mindegyike aktuális, aktuális az a jogsérelem is, amely abból ered, hogy mindezen jogsérelmek nem sújtják azokat, akik minden egyéni számlán nyilvántartott nyugdíjcélú megtakarításukat önkéntes nyugdíjpénztárban tartják. Továbbá – újfent az emberi tudat által befogadni képes időfogalom miatt – a bizonyos vagy bizonytalan jövőbeli időpontra kilátásba helyezett különbségtétel tudatosulása is aktuális jogsérelmet okoz.

Összefoglalva: az, hogy a hatályosulás folytán beállt aktuális jogsérelmeknél súlyosabb hipotetikus jogsérelmek is felvázolhatók, nem jelentheti azt, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság a hipotetikus jogsérelmekre összpontosítsa figyelmét, és azok aktualitásának hiányát észlelve az indítványozó érintettségének hiányát állapítsa meg, miközben a befogadhatóság szempontjából releváns aktuális jogsérelmekről – még ha azok kevésbé súlyosak is – nem vesz tudomást.

2. Az Alkotmánybíróság érintettség-értelmezése felülvizsgálatra szorulhat

A második gondolatot illetően végső soron az a kérdés: van-e helye a magyar jogrendben olyan rendelkezésnek, amely csak akkor nem okoz jogsérelmet, ha egyáltalán nem alkalmazták, vagy ha alkalmazása során a benne foglalt feltételek soha nem állnak majd fenn. Álláspontom szerint a válasz egyértelmű "nem", és rendkívül életszerűtlen – illetve az Abtv. preambulumban megfogalmazott célok közül a demokratikus jogállam, az alkotmányos rend és az Alaptörvényben biztosított jogok védelmével, a jogrendszer belső összhangjának megőrzésével ellentétes – lenne az érintettségnek az Abtv.-ben közelebbről nem meghatározott, az Alkotmánybíróság által mérlegelési jogkörben formálható fogalmát úgy értelmezni, hogy az kizárja az ilyen rendelkezések alkotmányjogi panasz útján a jogsérelem aktuálissá válásánál hamarabbi megsemmisíthetőségét.

Az Alkotmánybíróság alkotott már kivételt azon gyakorlat alól, mely szerint a hipotetikus jogsérelmet állító, az Abtv. 26. § (2) bekezdésén alapuló indítvány sorsa feltétlenül a visszautasítás lenne (ld. a fent idézett határozatot a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható

időn belüli kényszerítő bekövetkezéséről). A gyakorlat tehát nem kőbe vésett, és indokolt esetben helye lehet a felülvizsgálatának, a kivételek köre bővítésének. Álláspontom szerint indokolt esetről beszélhetünk jelen ügyben már csak amiatt is, hogy az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani, miközben az Mpt. más szakasza (a 126. §) úgy rendelkezik, hogy a hatálybalépést követő száznyolcvan napon belül a 83. § (1a) bekezdése nem is alkalmazható. Mindezekből – ha az Alkotmánybíróság ragaszkodik ahhoz, hogy az alkalmazás hiányában érintettség nem állapítható meg – az következne, hogy a jelen ügyben támadott rendelkezés – és általában minden olyan rendelkezés, amely jogszabály erejénél fogva nem alkalmazható a hatálybalépést követő száznyolcvan napon belül – kikerülne az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal támadható rendelkezések köréből. Nyilvánvalónak tűnik, hogy az Abtv. megalkotásakor ilyen célja nem lehetett a jogalkotónak. Azt elvárhatta, hogy valamely jogszabály kihirdetéséről vagy hatályosulásáról értesülve a jogszabály címzettjei felmérjék, a jogszabály jövőbeni alkalmazása sértené-e az Alaptörvény által védett jogait, és ennek megfelelően a hatályba lépéstől számított száznyolcvan napon belül nyújtsák be alkotmányjogi panasz indítványukat. Azt azonban nem akarhatta a jogalkotó, hogy a részben jövőbenisége miatt potenciális jogsérelmet határidőn belül felismerő indítványozó adott esetben semmiképpen ne minősülhessen érintettnek. A jogalkotó szándékának megfelelni csak úgy lehet, ha az Alkotmánybíróság elismeri az érintettséget olyan esetben is, amikor a támadott rendelkezést még nem alkalmazták.

Más irányból indulva is meg lehet vizsgálni ugyanezt a kérdést. A gondolatkísérlet szintjén vizsgáljuk meg, elzárkózna-e az Alkotmánybíróság az érintettség megállapításától és az indítvány befogadásától, ha a támadott rendelkezés így szólna:

„(1a) A pénztár **tagjait öt év fegyházban letöltendő szabadságvesztéssel kell sújtani**, ha a tagdíjfizető tagok száma a megelőző hat hónap átlagában legalább kettő hónapon keresztül a taglétszám hetven százaléka alá csökken.”

vagy akár:

„(1a) A pénztár **tagjait kötél által ki kell végezni**, ha a tagdíjfizető tagok száma a megelőző hat hónap átlagában legalább kettő hónapon keresztül a taglétszám hetven százaléka alá csökken.”

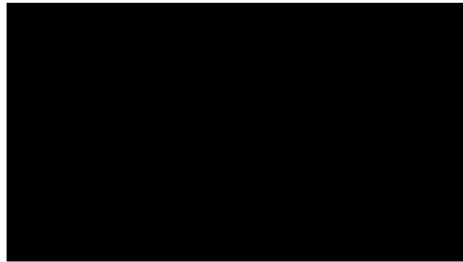
Ezen rendelkezésekről meg lehetne ugyan állapítani, hogy belőlük csak az következik kényszerítően, hogy a törvényben megjelölt határidőtől kezdődően a magánnyugdíjpénztárakat az Mpt. szerinti Felügyelet az Mpt. 83. § (1a) bekezdésében foglalt feltételekre tekintettel is ellenőrzi. Mégis azt remélem, hogy az Alkotmánybíróság nem kívánná a magát érintettnek tekintő magánnyugdíjpénztári tagtól, hogy a feltétel teljesülését és az előírt jogkövetkezmény beállítását megvárva egyelőre tartózkodjon alkotmányjogi panasz benyújtásától, illetve ha mégis ezt tenné, készüljön fel az érintettség hiányára alapozott visszautasításra.

A két példa annyiban eltér egymástól, hogy a második esetben a rendelkezés alkalmazása nyilvánvalóan elvileg is reparálhatatlan helyzetet vonna maga után. Ugyanakkor a két példabeli esetre és a valóságos Mpt. 83. § (1a) bekezdésére egyformán áll, hogy a jogkövetkezmény beállta után az immár kétségtelenül érintett indítványozó hiába érné el alkotmányjogi panasz útján a támadott rendelkezés megsemmisítését, gyakorlati reparációra nem számíthatna. A

jogalkotó számára az általános és absztrakt magatartási szabályok létrehozására irányuló jogalkotási tevékenységre és a hozzá kapcsolódó felelősségre vonatkozó közjogi szabályok immunitást biztosítanak. A törvényhozással okozott kárért sem az Országgyűlésnek, sem a Magyar Államnak nem keletkezne helytállási kötelezettsége akkor sem, ha az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezést határozatával megsemmisítené.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága több ítéletében kifejtette, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezményére támaszkodva “gyakorlati és hatékony”, nem pedig “elméleti és illuzórikus” jogvédelmet kíván biztosítani. Azt remélem, hogy az Alkotmánybíróság is hasonló módon viszonyul az Alaptörvényben biztosított alapjogokhoz, és ezen mérce alkalmazása során figyelemmel lesz az általam a fentiekben felhozott összes szempontra.

Budapest, 2015. július 24.

1918